

5. Спасенко К.О. Застосування аерофотозйомки при огляді місця події при розслідуванні порушень правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою. Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 3. С. 290–292.

Болоташвілі Зураб Ушангович

завідувач кафедри спеціальних дисциплін та професійної підготовки факультету підготовки фахівців для підрозділів поліції Луганського навчально- наукового інституту імені Е. О. Дідоренка Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат технічних наук, доцент

Коссе Валерій Валерійович

заступник директора з освітньої та науково-дослідної діяльності Луганського навчально- наукового інституту імені Е. О. Дідоренка Донецького державного університету внутрішніх справ, майор поліції

**ПРАВОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ
В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ**

Новизна та масштабність перетворень суспільства в зв'язку з розбудовою молодої української держави, викликали необхідність докорінного поліпшення діяльності всіх державних органів України, в тому числі і підрозділів Національної поліції України, як у надзвичайних, так і в ненадзвичайних умовах. Крім того, виконання складних і відповідальних завдань вимагає від працівників поліції високого правового професіоналізму, вміння добре орієнтуватися в чинному законодавстві, приймати рішення на підставі та в межах закону.

Оскільки Конституція України [1] є Основним Законом України, слід врахувати норми ст.64, де обумовлено, що конституційні права та свободи людини та громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, що передбачені самою Конституцією. В Конституції і Законах України вміщені норми, що встановлюють обов'язки всіх органів держави, які мають забезпечувати охорону правопорядку, прав і свобод громадян, інтересів суспільства та держави, в тому числі у разі діяльності в особливих умовах.

Правовою основою організації діяльності поліції в особливих умовах є

Конституція України [1], Закон України (далі - ЗУ) «Кодекс цивільного захисту України» [2], ЗУ «Про національну безпеку України» [3], ЗУ «Про правовий режим надзвичайного стану» [4], ЗУ «Про правовий режим воєнного стану» [5], ЗУ «Про об'єкти підвищеної небезпеки» [6], ЗУ «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» [7], ЗУ «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» [8], ЗУ «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» [9], ін. ЗУ, а також укази Президента України та постанови Кабінету Міністрів України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Одним з найважливіших Законів України, що регламентує діяльність поліції в особливих умовах, є Закон України «Про Національну поліцію» [10]. Цим законом визначено обов'язки, що покладені на поліцію. Велике значення для діяльності підрозділів Національної поліції України в особливих умовах мають нормативні акти, що регламентують права і обов'язки всіх державних структур.

При настанні умов згідно із Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану» [4], може бути тимчасово введено надзвичайний стан. Згідно зі ст. 1 Закону, надзвичайний стан - це особливий правовий режим, який може тимчасово вводитися в Україні чи в окремих її місцевостях при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру не нижче загальнодержавного рівня, що призвели чи можуть призвести до людських і матеріальних втрат, створюють загрозу життю і здоров'ю громадян, або при спробі захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу України шляхом насильства і передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози та забезпечення безпеки громадян, належного функціонування економіки, органів державної влади, захисту конституційного ладу, а також допускає тимчасове обмеження у здійсненні конституційних прав і свобод громадян [2].

Правовий режим надзвичайного стану спрямований на забезпечення

безпеки громадян і може бути введений у разі стихійного лиха, аварій і катастроф, епідемій і епізоотій, що створюють загрозу життю і здоров'ю громадян України.

Надзвичайний стан на всій території України або в окремих її місцевостях вводиться Указом Президента України, який підлягає затвердженню Верховною Радою України протягом двох днів з моменту звернення Президента України [2].

За умов, що вимагають невідкладних заходів для врятування населення або недопущення загибелі людей, надзвичайний стан може бути введено негайно і без попередження. Надзвичайний стан на всій території України може бути введено на строк не більше як 30 діб і не більше як 60 діб в окремих місцевостях [2]. У разі необхідності може бути продовжений Президентом України не більш як на 30 діб. В умовах надзвичайного стану органи, що здійснюють управління на відповідній території, за Указом Президента проведення надзвичайного стану, визначають межі додаткових повноважень для проведення заходів, необхідних для якнайшвидшої нормалізації обстановки, відновлення конституційного правопорядку і законності, а також ліквідації загрози безпеки громадян .

Здійснення заходів впровадження і забезпечення дії надзвичайного стану покладено на органи виконавчої влади. Раду Міністрів АРК, органи місцевого самоврядування та відповідні військові командування. Вони забезпечують контроль за додержанням громадського порядку, забезпеченням конституційних прав і свобод громадян, їх безпеки, захисту інтересів держави на відповідних територіях.

Надзвичайний стан може бути введений в разі [2]: виникнення особливо тяжких надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру (стихійного лиха, катастроф, особливо великих пожеж, застосування засобів ураження. пандемії, панзоотії тощо), що створюють загрозу життю і здоров'ю значних верств населення; здійснення масових терористичних актів, що супроводжуються загибеллю людей чи руйнуванням особливо важливих об'єктів життєзабезпечення; виникнення міжнаціональних і міжконфесійних конфліктів, блокування або захоплення окремих особливо важливих об'єктів або

місцевостей, що загрожує безпеці громадян і порушує нормальну діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування; виникнення масових безпорядків, що супроводжуються насильством над громадянами ; обмежують їх права і свободи; спроби захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу України шляхом насильства; масового переходу державного кордону з території суміжних держав; необхідності відновлення конституційного правопорядку і діяльності органів державної влади.

У разі введення надзвичайного стану додатково можуть здійснюватися такі заходи [2]: запровадження комендантської години (заборона перебувати на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень особи у встановлені години доби); перевірка документів у громадян, а в необхідних випадках – проведення особистого огляду, огляду речей, транспортних засобів, багажу і вантажів, службових приміщень та житла громадян; заборона призовникам і військовозобов'язаним змінювати місце проживання без відома відповідного військового комісаріату; обмеження або тимчасова заборона продажу зброї, отруйних і сильнодіючих хімічних речовин, а також алкогольних напоїв та речовин, вироблених на спиртовій основі; тимчасове вилучення у громадян зареєстрованої вогнепальної і холодної зброї та боєприпасів, а у підприємств, установ і організацій - також навчальної військової техніки, вибухових, радіоактивних речовин і матеріалів, отруйних і сильнодіючих хімічних речовин; заборона виготовлення і розповсюдження інформаційних матеріалів, що можуть дестабілізувати обстановку; регулювання роботи цивільних теле- та радіоцентрів, заборона роботи аматорських радіо передавальних засобів та радіо випромінювальних пристроїв особистого і колективного користування; особливі правила користування зв'язком та передачі інформації через комп'ютерні мережі; порушення у порядку, визначеному Конституцією і законами України, питання про заборону діяльності політичних партій, громадських організацій в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

Правове регулювання підготовки підрозділів Національної поліції України до дій в особливих умовах включає в себе: створення системи оперативного управління підрозділами Національної поліції України в особливих умовах; оперативне планування дій підрозділів Національної поліції України в особливих умовах; матеріально-технічне забезпечення і медичне обслуговування особового складу підрозділів Національної поліції України у разі дій в особливих умовах; навчання особового складу підрозділів Національної поліції України діям в особливих умовах.

Підрозділи Національної поліції України повинні використовувати всю силу закону для захисту інтересів народу України, забезпечення належного громадського порядку, збереження майна всіх форм власності та навколишнього середовища. Для цього, як мінімум, вони повинні мати і знати, а саме правові акти, що визначають їх завдання, обов'язки та права, які допомагали б вирішувати питання, що виникають між співробітниками і громадянами в особливих умовах.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 11.09.2023).
2. Кодекс цивільного захисту України: Закон від 02.10.2012 № 5403-VI.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення: 11.09.2023).
3. Про національну безпеку України: Закон від 21.06.2018 № 2469-VIII.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 11.09.2023).
4. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text> (дата звернення: 11.09.2023).
5. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12.05.2015 №389-